

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Meerjarenraming (MJR) 2021 - 2024 Nummer: Bestuursstukken\3126	Agendapunt: 5
--	----------------------

DB: Ja 4-8-2020	BPL: Ja 19-8-2020	FAZ: Ja 19-8-2020	VVSW: Ja 19-8-2020	AB: Ja 26-8-2020
---------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	----------------------------

Opsteller: Jan Schiphuis, 0598-693886 Personeelszaken, Financiën en Bedrijfsvoering	Opdrachtgever: Klaas de Veen	Portefeuillehouder: Jan Batelaan
---	--	--

Ondersteuning van de afdeling: ☐ Technisch ☐ Juridisch ☐ Financieel ☒ Staf ☐ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging
--

Externe betrokkenen: N.v.t.	Reden: N.v.t.
---------------------------------------	-------------------------

Samenvatting: Deze meerjarenraming geeft de beleidsmatige en financiële kaders weer voor 2021, met een doorkijk naar 2024. De lasten stijgen gemiddeld met 2%, dit is een gematigde stijging. Door inzet van de algemene reserve kan de stijging van de taak watersysteembeheer in deze meerjarenperiode stabiel op 3,2% gehandhaafd worden. De taak zuiveringsbeheer geeft deze meerjarenperiode een gemiddelde stijging van 0,6%.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Nee

AB Voorstel: Instemmen met de meerjarenraming 2021 - 2024; De belastingtarieven 2021 eventueel baseren op een herziene kostentoedelingsverordening; Uiterste terughoudendheid betrachten waar het gaat om aanspraak te maken op compensatiegelden van het Rijk voor de gevolgen van de coronacrisis.
--

Bijlagen: Ja – MJR 2021 - 2024.

Ter inzage AB (bestuursnet): Nee Onderwerp(en): –

Bestuursvoorstel

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

Hierbij bieden wij u de meerjarenraming (MJR) 2021 - 2024 aan. Over de hele meerjarenperiode stijgen de lasten naar verwachting met gemiddeld met 2% per jaar. Dit is een gematigde stijging.

Onzekerheden en risico's t.a.v. de MJR 2021 – 2024

We zijn begin 2020 door de gevolgen van het COVID-19 virus abrupt in een onzekere economische situatie terechtgekomen die leidt tot werkloosheid, faillissementen, verslechterde schuldratio's (overheden, bedrijven, gezinnen). Deze onzekerheid is wereldwijd en de centrale overheden en banken proberen met maatregelen de economische gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Overheden proberen banen, inkomens en bedrijven te beschermen om permanente schade aan de economie zoveel mogelijk te voorkomen. Centrale banken hebben waar mogelijk de rente verlaagd en proberen markten liquide te houden om te voorkomen dat het kredietproces vast komt te zitten.

Door diverse deskundigen wordt getracht inzicht te verschaffen in de verwachte economische ontwikkelingen. Op basis van een groot aantal variabelen wordt door deze economen een aantal mogelijke scenario's geschetst. Onder meer door de Nederlandse bank (DNB). De DNB schetst in een aantal scenario's de verwachte BBP-groei voor de komende jaren in Nederland als graadmeter voor de verwachte ontwikkeling van de economie.

(Bron: DNB / juni 2020)

BBP % Δ	2020	2021	2022	cumulatief
Basis	-6,4	2,9	2,4	-1,1
Mild	-3,4	5,1	2,2	3,9
Zwaar	-11,8	2,2	4,6	-5,0

De spreiding tussen de scenario's is groot; dit geeft duidelijk de grote mate van onzekerheid in de voorspellingen aan. De economische vooruitzichten hangen mede af van hoe het coronavirus zich ontwikkelt.

De belangrijkste variabelen/onzekere factoren hierbij zijn de vragen of we het virus onder controle krijgen en wanneer, hoe en wanneer het consumentenvertrouwen zich herstelt als aanjager van de economie en in welke mate de (centrale) overheid steunmaatregelen al dan niet uitbreidt. Het risico bestaat dat pas na langere tijd na afloop van de diverse steunmaatregelen de gevolgen echt zichtbaar worden. Maar ook andere onzekerheden spelen daarbij een rol, zoals bijvoorbeeld de toegenomen werkloosheid en de vraag hoe lang dit gaat duren, knelpunten in de productiesectoren door verstoringen bij toevoerketens, de verlaging van productiviteit en extra kosten door de gevolgen van maatregelen t.b.v. de 1,5-metersamenleving in diverse sectoren.

De meest gedeelde verwachting is dat herstel traag zal gaan en langere tijd zal duren.

Gevolgen voor het waterschap

We hebben een beeld van wat corona ons tot nu toe heeft gebracht, maar over wat corona ons nog gaat brengen, welke effecten de coronacrisis zal hebben, hoe de nieuwe werkomgeving en samenleving eruit zal zien en welke gevolgen dat alles voor de taken van het waterschap heeft weten we nog heel weinig. Het denken daarover staat nog maar in de kinderschoenen. De crisis als gevolg van de pandemie raakt het waterschap op veel verschillende manieren. In het licht van de begroting

Bestuursvoorstel

2021 en meerjarenraming 2021-2024, zijn er twee factoren dominant maar ook onzeker: de ontwikkeling van (de inbaarheid van) onze belastinginkomsten en de samenwerkingsmogelijkheden met partners.

Naast de vraag of de werkzaamheden doorgang kunnen vinden onder de geldende maatregelen is het ook nog de vraag wat de precieze financiële gevolgen zullen zijn. We hebben extra kosten en later ontvangen belastinginkomsten, omdat we ruimhartig zijn omgegaan met verzoeken tot uitstel van belastingbetaling. Ook is het nog onduidelijk of die partijen uiteindelijk wel in staat zullen zijn om de belasting alsnog te betalen (i.p.v. bijvoorbeeld failliet te worden verklaard door de financiële omstandigheden). We weten nog niet precies wat de omvang is van de financiële impact, maar net als gemeenten en provincies zullen ook de waterschappen geraakt worden.

De coronacrisis vraagt het waterschap om snel in te spelen op veranderingen in de omgeving. Gedurende het begrotingsjaar 2020 speelt het waterschap binnen de kaders van de huidige begroting in op de veranderende omgeving. De eventuele financiële gevolgen in relatie tot de getroffen maatregelen in verband met corona voor de bedrijfsvoering zullen bij de najaarsrapportage inzichtelijk gemaakt worden.

Ondanks de beperkingen die de coronacrisis met zich meebrengt zijn wij in staat gebleken om onze kerntaken naar behoren uit te voeren. We zorgen iedere dag voor veiligheid, voor schoon en voldoende water. Onze zuiveringen functioneren, de waterpeilen kunnen worden gereguleerd en de kades en watergangen worden onderhouden zoals gewoonlijk. Het werken van de collega's die dit thuis doen wordt adequaat ondersteund door de automatiseringsafdeling. Maar ook planvorming ligt niet stil en zo is ook het voorontwerp beheerprogramma aan het bestuur aangeboden.

De COVID-19 problematiek heeft invloed op de invulling van onze ambities en opgaven waaraan wij ons geïnteresseerd hebben, al dan niet samen met partners. Grote opgaven zoals inspelen op de klimaatverandering, de energietransitie en de stikstofproblematiek (mede in relatie tot veenoxidatie) kunnen alleen in samenwerking met anderen worden opgelost omdat we onderling afhankelijk zijn van elkaars inzet. Mede door de onzekerheden en financiële impact op een (groot) deel van onze partners (met name de gemeenten) zal het lastiger zijn om effectief te kunnen handelen op korte termijn.

Realisatie van ambities en opgaven

Als betrouwbare overheid wordt er van ons verwacht dat we onze lange termijnvisie, ambities etc. vasthouden, maar moeten hierbij wel rekening houden met de economische crisis.

Welke effecten de gevolgen van het COVID-19 virus op de langere termijn op het werk van het waterschap zal hebben, is op dit moment nog niet bekend. De risico's op vertragingen en toenemende kosten in de lopende projecten, zijn er nog steeds. Wel is het beeld nu dat dit zich minder voordoet dan in eerste instantie werd ingeschat. In de praktijk kunnen de aannemers goed doorwerken en kunnen onze eigen mensen deze projecten goed begeleiden. De voorbereiding van nieuwe projecten loopt goed door. Sommige projecten stagneren vanwege de verminderde mogelijkheden voor inkoopbijkomsten en overlegmomenten met belanghebbenden.

In de meerjarenraming wordt voor onze investeringsprojecten voor de jaren 2021 - 2024 rekening gehouden met de kapitaallasten behorende bij een totaal (netto) investeringsvolume van € 15 miljoen per jaar. Om voortgang in het werk te houden wordt een groter bedrag dan de eerdergenoemde € 15 miljoen in de werkplanning opgenomen. Er wordt gestreefd naar een (werk)planningsvolume van € 22 - € 24 miljoen om op deze manier voortgang in activiteiten en herprioritering mogelijk te maken ("werk

Bestuursvoorstel

op de plank” filosofie). Wij sturen daarbij niet op maximaal (netto) € 15 miljoen, maar op succesvolle en zo mogelijk spoedige realisatie van voorgenomen investeringen (A- en C-kredieten). Als een hoger investeringsvolume leidt tot een hogere kapitaallast dan zullen we hierop bij de voor- dan wel de najaarsrapportage terugkomen.

Prioritering vindt plaats op basis van wat moet en wat kan. Dat wil zeggen we proberen onze toezeggingen en afspraken zoveel mogelijk na te komen. In situaties waarin dit door de benodigde samenwerking met anderen vertraging oplevert, voeren wij projecten uit die wel realiseerbaar zijn omdat we hiervoor geen directe partners nodig hebben. Het gevolg hiervan kan zijn dat we onze ambities en doelstellingen pas op een later tijdstip dan oorspronkelijk gepland was kunnen realiseren. Het eventueel temporiseren van investeringen kan tot gevolg hebben dat subsidiemogelijkheden niet meer kunnen worden benut en het waterschap de investering te zijner tijd volledig zelf moet bekostigen. Indien wordt geprioriteerd zal met dit effect rekening gehouden moeten worden. Afgewacht moet worden of de subsidieverstrekkers in deze situatie hiervoor coulanceregelingen zullen opstellen.

Verwerking in de MJR 2021-2024

De macro economische gevolgen en onzekerheden hebben natuurlijk ook hun weerslag op de MJR 2021-2024 van ons waterschap. Anders dan in voorgaande jaren zal met een grotere schattingsonzekerheid een beeld van de komende jaren worden geschetst.

In relatie met de coulanceregeling van het NBK (die gericht is op uitstel van betaling van drie maanden tot uiterlijk 1 juli 2020, conform rijksbeleid) is de dwanginvordering (aanmaningen en postdwangbevelen) uitgesteld tot halverwege augustus 2020. Door het uitstellen van de dwanginvordering met ruim drie maanden worden in die periode ook geen vervolgingskosten opgelegd. Dit heeft met name gevolgen voor het moment waarop de bedragen ontvangen worden. Gezien de lage rentestand leidt dit niet direct tot grote financiële gevolgen.

De kans is groot dat dit, afhankelijk van de duur van de economische recessie voortvloeiend uit deze crisis, zal gaan leiden tot een hogere oninbaarheid van belastingopbrengsten en vervolgingskosten en stijging van het aantal kwijtscheldingen. De financiële consequenties hiervan zijn lastig in te schatten. Ze zijn afhankelijk van de lengte van de periode waarin de maatregelen van toepassing zijn en van de mate waarin gebruik gemaakt gaat worden van de regeling.

Belangrijke onzekere variabelen zijn:

- de onzekere (toekomstige) financiële positie bij onze samenwerkingspartners (met name gemeenten), mede in relatie tot in het verleden gemaakte afspraken en toekomstige samenwerkingsprojecten;
- de inbaarheid van belastingvorderingen en eventueel daarmee samenhangende afnemende liquiditeit. Het risicoprofiel van debiteuren zal door de recessie toenemen;
- de kwijtscheldingsbedragen; door toenemende faillissementen zullen meer mensen dan in de afgelopen periode een beroep (kunnen) doen op de kwijtscheldingregelingen;
- de verdeelmogelijkheden (de grondslagen voor bijvoorbeeld de zuiveringsheffing bij een dalende economie en afnemende bedrijvigheid zal het aantal vervuilingseenheden (ve's) afnemen en de grotendeels vaste kosten voor het zuiveringsproces moeten over een kleiner aantal ve's worden omgeslagen).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 zal rekening worden gehouden met verminderde inbaarheid van belastingvorderingen op basis van een begin 2021 te maken beoordeling, mede vanwege het opschorten door het NBK van de invorderingsmaatregelen tot medio augustus 2020.

Bestuursvoorstel

Overwegingen bij de laatste twee bullets zijn dat er naar alle waarschijnlijkheid faillissementen in het bedrijfsleven zullen volgen n.a.v. de coronacrisis. De vraag daarbij is wat de daadwerkelijke impact zal zijn op onze belastingheffing. Het is daarbij niet voorspelbaar of het zal gaan om bijvoorbeeld een omvangrijk aantal kleinere vervuilers die bijvoorbeeld als tabelbedrijven een geringer aantal ve's zullen betekenen dan een grote industriële tak, waarvan het gezien de mondiale omvang van de crisis ook niet onwaarschijnlijk is dat deze failliet verklaard wordt. Dit heeft ook meteen gezien de omvang impact op de hoeveelheid betrokkenen werknemers en daarmee veelal de inwoners van ons beheergebied. De echte impact zal pas over 1,5 tot 2 jaar duidelijk worden, maar de kans is reëel dat dit zal gebeuren.

Derhalve is in de MJR 2021-2024, mede gezien de scenario's van de DNB zoals hiervoor geschetst, rekening gehouden met een toename van de kwijtscheldingsbedragen voor de jaren 2021 en 2022 met 10% en is dit verhoogd van € 2,4 tot € 2,7 miljoen. De afname van ve's voor de bepaling van het tarief is gezien de verwachte afnemende bedrijvigheid voorlopig ingeschat op een afname van 0,5 % van het totaal ofwel 2.700 v.e. (*gebaseerd op de bedrijfsgebonden v.e.'s, waarvoor dit aandeel 2% bedraagt*). Zowel de stijging van de kwijtscheldingen met 10% als de verlaging van het aantal v.e.'s met 0,5% zijn voorlopige inschattingen gebaseerd op diverse landelijke beelden.

Compensatie door het Rijk voor extra kosten en gedeerde inkomsten door de coronacrisis

Inmiddels hebben onze Uniebestuurders al meermalen samen met bestuurders van VNG en IPO deelgenomen aan een bestuurlijk overleg met de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën. Deze overleggen stonden vooral in het teken van de financiële effecten van de huidige coronacrisis voor de decentrale overheden en de compensatie door het Rijk voor extra kosten en gedeerde inkomsten. In het overleg is afgesproken dat gezamenlijk gaat worden gewerkt aan een reëel beeld van de met de coronacrisis gemoeide kosten en de inkomstenderving voor gemeenten, provincies en waterschappen.

Uit inventarisaties blijkt dat de effecten bij vooral de gemeenten, maar ook wel bij de provincies, veelal raken aan sociale, maatschappelijke en economische functies richting inwoners en bedrijven. Voorts zijn bij hen ook de financiële gevolgen omvangrijk. Ook de waterschappen ervaren de gevolgen van de coronamaatregelen, maar de taakuitoefening en bedrijfsvoering draaien nog steeds goed en de extra kosten lijken vooralsnog beperkt. Aan de inkomstenkant ligt dat anders.

Op basis hiervan zijn wij van mening dat wij, als waterschap, uiterste terughoudendheid willen betrachten waar het gaat om een beroep doen op dergelijke compensatiegelden.

Ontwikkelingen

Diverse ontwikkelingen hebben het beeld van deze MJR beïnvloed. Een aantal worden hier nader toegelicht.

Financiële gevolgen coronacrisis

Ten tijde van het opmaken van deze meerjarenraming is het inmiddels wel duidelijk dat de coronacrisis wereldwijd een ongekende impact op de economie zal hebben. De financiële gevolgen voor ons als waterschap zijn momenteel nog niet echt in beeld. Een inschatting van de financiële impact is momenteel door het Noordelijke Belastingkantoor (NBK) nog niet te geven. Ook de invloed op de eenheden voor het berekenen van de belastingtarieven is nu nog onzeker.

Bestuursvoorstel

Na de zomerperiode zullen de (financiële) gevolgen wellicht duidelijker in beeld zijn en de dan bekende gevolgen voor 2020 worden dan meegenomen in de najaarsrapportage. In de begroting 2021 zullen de dan bekende gevolgen voor 2021 worden meegenomen. In deze meerjarenraming is voorlopig uitgegaan van een extra stijging van het bedrag aan kwijtscheldingen met € 250.000 (10%) voor 2021 en 2022 en een daling van het aantal v.e.'s met 2% (2.700 v.e.) voor de bedrijven.

Kapitaallasten

De kapitaallasten in de MJR zijn gebaseerd op een investeringsvolume van € 15 miljoen per jaar. In de begroting 2020 werd uitgegaan van een rente-omslagpercentage van 2,45%. Voor de periode 2021 t/m 2024 is een rente-omslagpercentage berekend van 2,25%. De rentes blijven naar verwachting onverminderd laag de komende jaren.

De jaarlijks aangetrokken leningen zijn, met name, voor de herfinanciering van de aflossingen op de bestaande leningen. Dit betekent dat de herfinanciering van de in het verleden aangetrokken "dure" leningen worden geherfinancierd met leningen tegen de huidige lage rentepercentages. Eventuele rentestijgingen (in kleine stapjes) hebben op het rente-omslagpercentage geen nadelig effect zolang de herfinanciering tegen een lager percentage is.

Personeelslasten

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is voor de hele meerjarenperiode uitgegaan van 3%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies), de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten) en de reguliere loonrondes worden gedekt.

De formatie stijgt met 4 fte, naar totaal 333,5, als gevolg van de wijziging landelijke strategie muskus- en beverratbeheer.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 27 februari 2019 is hier als volgt over besloten. "Indien het voorgestelde nieuwe landelijk beleid van het muskusrattenbeheer wordt aangenomen betekent dit een tijdelijke uitbreiding van 4 formatieplaatsen (fte) voor ons waterschap voor de komende 10 jaar".

Deze extra fte's zijn vanaf 2021 structureel in de personeelsformatie opgenomen.

De solidariteitsfinanciering wordt dit jaar uitgewerkt waarbij minimaal 3 alternatieven voor de solidariteit worden vergeleken. Ook worden aanbevelingen gedaan voor opbouw van de solidariteitsfinanciering, waarbij 2019 als nul situatie wordt gebruikt. Begin 2021 wordt het voorstel voorgelegd aan de Commissie Muskusrattenbeheer (CMB) van de Unie van Waterschappen.

Uitgangspunt is dat de formatie van 333,5 fte deze meerjarenperiode stabiel blijft.

Prijzen

In deze meerjarenraming is uitgegaan van een inflatie van 1,5% over de gehele periode (2021-2024). Dit ligt in de lijn met de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB) ten aanzien van de prijsontwikkelingen.

Dividendopbrengst Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

Tot en met 2011 keerde de NWB jaarlijks een dividenduitkering uit van ca. € 1,4 miljoen. Door strengere internationale eisen gesteld aan banken, werd de NWB verplicht een hoger eigen vermogen aan te houden. Inmiddels voldoet de NWB aan de (strengere) eisen inzake het eigen vermogen en wordt vanaf 2019 weer dividend uitgekeerd.

Bestuursvoorstel

In de begroting 2020 is uitgegaan van een dividendopbrengst van ca. € 0,7 miljoen. In deze meerjarenraming wordt uitgegaan van € 1 miljoen.

Verbonden Partijen

Voor de verbonden partijen Het Waterschapshuis (HWH) en Noordelijk Belastingkantoor (NBK) is uitgegaan van de laatst bekende meerjarenramingen.

Nieuwe waterbeheerprogramma 2022 - 2027

Met de financiële gevolgen van het ontwerp Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 is in deze MJR rekening gehouden.

Omgaan met algemene reserves

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd.

Het hebben van voldoende weerstandsvermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen indien ze zich voordoen.

In ons Financieel Statuut is opgenomen dat onze algemene reserves een minimum- en een maximumomvang kennen. De minimale omvang is gelijk aan de op geld gewaardeerde risico's van de risicoparagraaf. De maximale omvang is 10% van de omvang per taak. Dit maximum is vastgesteld om te voorkomen dat reserves (maar) blijven groeien. Als de omvang van de algemene reserves hoger is dan het maximum dan wordt dat "overschot" in vier gelijke delen teruggegeven aan de belastingbetalers door het verlagen van de tarieven.

Sinds 2011 hanteren wij als uitgangspunt dat de omvang van onze algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet wordt tot het minimumniveau én dat het teruggeven van het overschot niet meer in vier gelijke delen hoeft te gebeuren.

Door ook de ruimte tussen het minimum en het maximum van de algemene reserves in te zetten was het mogelijk de lastenstijging te verlagen. Bovendien was er zo meer manoeuvreerruimte om de lastenstijging per jaar af te vlakken. De algemene reserves hebben zo (ook) een egalisatiefunctie gekregen en is bestaand beleid geworden.

Bestuursvoorstel

Lastenontwikkeling

Uitkomsten meerjarenraming

	2021	2022	2023	2024
<i>Uitkomst x € 1.000</i>				
- Totaal lasten	94.640	95.004	96.655	97.784
- Totaal baten	-4.283	-4.247	-4.502	-4.509
- <i>Netto lasten</i>	90.357	90.757	92.153	93.275
<i>Dekking x € 1.000</i>				
- Belastingopbrengsten	88.257	89.357	91.303	93.275
- Algemene reserve	2.100	1.400	850	0
- <i>Totaal</i>	90.357	90.757	92.153	93.275

Een van de uitgangspunten bij het opstellen van de MJR is te proberen een lage, maar vooral stabiele lastenontwikkeling te realiseren. Lastenontwikkelingen per taak worden bepaald door gerealiseerde investeringen en benutte kansen. Die lopen per taak niet gelijk op. Het merendeel van onze investeringen wordt voor de taak watersysteembeheer gemaakt. Als gevolg hiervan loopt de lastenontwikkeling per taak uiteen.

	2021	2022	2023	2024	Gem.
<i>Uitkomst per taak in %</i>					
- Watersysteembeheer	3,2%	3,2%	3,2%	3,3%	3,2%
- Zuiveringsbeheer	1,6%	-1,1%	0,9%	0,8%	0,6%
- Totaal; stijging	2,5%	1,2%	2,2%	2,2%	2,0%

De jaarlijkse stijging in deze meerjarenraming is ruim onder de 3%. De gemiddelde stijging over de hele meerjarenperiode is 2%.

Toelichting inzet algemene reserve Watersysteembeheer

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen.

De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer, de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) en het wegvallen van het dividend van de NWB.

Door jaarlijkse positieve rekeningresultaten de afgelopen jaren, heeft de inzet langer geduurd dan verwacht. Zoals bij de vorige MJR reeds aangegeven is er t/m 2023 nog voldoende reserve en dan is de minimum omvang bereikt. Dit betekent een extra stijging in 2024 van 1,7%.

Door inzet van de algemene reserve wordt het jaarlijkse stijgingspercentage ten opzichte van het vorig jaar beïnvloedt. In 2020 is € 2.418.000,- aan algemene reserve watersysteembeheer ingezet. Dit betekent dat € 2.418.000,- (5,0%) aan kosten niet zijn gedekt door belastingopbrengsten. In 2021 worden € 2.100.000,- (4,2%) aan kosten niet gedekt door belastingopbrengsten. Dit betekent dat in 2021 € 318.000,- meer kosten worden gedekt door belastingopbrengsten t.o.v. 2020. Dit

Bestuursvoorstel

vertegenwoordigt een extra stijging van 0,8% (5% - 4,2%) in 2021. De reguliere stijging van de netto lasten watersysteembeheer bedraagt in 2021 2,4%. Een totale stijging derhalve van 3,2%. 2023 is het laatste jaar dat een deel van de kosten (€ 850.000,-) nog wordt gedekt door inzet van de algemene reserve. Dit vertegenwoordigt een extra stijging van 1,7% in 2024, het jaar waarin geen reserve meer wordt ingezet. De verwachte reguliere stijging van de netto lasten watersysteembeheer bedraagt in 2024 1,6%. Een totale stijging derhalve in 2024 van 3,3%.

Toelichting Watersysteembeheer

De reguliere stijging (zonder inzet van reserves) van het watersysteembeheer ligt jaarlijks rond de 2%. Dit is het resultaat van een vrij stabiele lastenontwikkeling. Ons investeringsvolume heeft een jaarlijkse stabiele omvang van € 15 miljoen en ook worden voor de komende jaren geen grote stijgingen aan kosten verwacht.

Het verschil tussen de reguliere stijging van de netto lasten en de hogere stijging als gevolg van de, in het verleden in gang gezette, inzet van de algemene reserve is hierboven uitgelegd en heeft na 2024 ook geen effect meer. Als de stabiele lastenontwikkeling zich voortzet zal de stijging in 2025, naar verwachting, rond de 2% uitkomen.

In de vorige MJR gingen we nog uit van een stijging van 3% in de periode 2021 t/m 2023.

In deze MJR is dat licht gestegen. Dit is het gevolg van de uitbreiding van de formatie Mura ingaande 2021 met 4 fte en de extra geraamde kosten voor kwijtscheldingen in 2021 en 2022. Het beeld is verder gelijk aan de vorige MJR.

Toelichting Zuiveringsbeheer

Doordat er de afgelopen jaren en ook komende jaren weinig investeringen zijn gepland voor het zuiveringsbeheer, zien we hier een vrij stabiel beeld van een geringe stijging over de hele meerjarenperiode. Hierbij wordt nog opgemerkt dat de huidige discussie over het verwijderen van medicijnresten, op termijn kan leiden tot een kostenverhoging van de taak zuiveringsbeheer.

Tarieven / belastingbetalers

In juli 2018 is de kostentoedelingsverordening watersysteembeheer voor het laatst herzien. De verdeling over de categorieën ziet er als volgt uit:

Categorie:	
Ingezetenen	29%
Gebouwd	48,6%
Ongebouwd	22%
Natuur	0,4%

Over het algemeen volgen de tarieven de lastenontwikkeling per taak. De verschillen worden duidelijk bij onze "voorbeeldbelastingbetalers".

Door veranderingen in de heffingseenheden (aantal ingezetenen, hectares ongebouwd etc.) treden onderling wel verschillen op. Hier speelt mee dat het aantal eenheden (hectares) bij ongebouwd jaarlijks afneemt. Bij de overige belastingcategorieën stijgt het aantal eenheden (WOZ-waarde, aantal ingezetenen). Bij een verlaging van het aantal eenheden, stijgt het tarief per eenheid.

Bestuursvoorstel

Het aantal hectares watersysteemheffing ongebouwd is met ruim 2.600 gedaald. Dit komt vooral (2.000 ha.) doordat meer hectares ongebouwd aan WOZ-objecten is toegerekend. Gemeenten gaan soms vrij ruimhartig om met het toerekenen van ongebouwde oppervlakten aan gebouwde objecten. Denk aan een woonboerderij met een paar hectare grond. In het verleden corrigeerde het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) deze - in onze ogen onterechte - toerekening. Vanaf 2019 is het niet meer toegestaan af te wijken van de door de gemeenten aangeleverde WOZ gegevens. De WOZ gegevens komen nu in een landelijke voorziening (LV-WOZ). Wijzigingen aanbrengen door derden (zoals het NBK) is niet meer mogelijk. We overleggen momenteel met de gemeenten over een groot aantal - in onze ogen - onterechte toerekeningen. Ook leidt het plaatsen van zonneweides op landbouwgrond tot een verlaging van het aantal hectares ongebouwd. Daarnaast is er een verschuiving van 500 ha. ongebouwd naar natuur als gevolg van gewijzigd grondverbruik. In de begroting 2020 was nog geen rekening gehouden met deze daling van de hectares ongebouwd. Hierdoor wordt het effect op de tarieven zichtbaar in het jaar 2021.

Het tarief ongebouwd stijgt naar verwachting in 2021 met 5,0% tegen een stijging van de taak watersysteembeheer van 3,2%. Dit is 1,8% hoger door een lager aantal hectares.

De laatste jaren is de trend waarneembaar van een verlaging van het aantal hectares ongebouwd. De hectares ongebouwd vormen de grondslag voor de belastingheffing voor ongebouwd. Hoe lager het aantal hectares ongebouwd, hoe hoger het tarief ongebouwd. Uw bestuur volgt al een aantal jaren deze ontwikkeling met grote zorg. De categorie ongebouwd heeft al een aantal jaren te maken met een bovengemiddelde lastenstijging.

Voor de begroting 2021 is een versterkte lastenstijging bij ongebouwd waarneembaar door een daling van het aantal hectares. Deze ontwikkeling is bij de VJR 2020 en in deze MJR 2021 - 2024 gemeld en wordt met name veroorzaakt door het ruimhartig toevoegen van hectares ongebouwd aan WOZ objecten. Ook een toenemend aantal zonneweides in ons beheergebied is hier debet aan. Met de energietransitie voor de boeg zal het aantal zonneweides alleen maar toenemen en ligt een verdere daling van de hectares ongebouwd in het verschiet.

Door aanpassing van de kostentoedelingsverordening (KTV) en daardoor de berekening te baseren op actuele gegevens kan het effect van bovenstaande verschuivingen worden verminderd.

De KTV regelt de verdeling van de kosten van het watersysteembeheer over de vier belastingcategorieën. Ingezetenen, eigenaren gebouwd, eigenaren ongebouwd en eigenaren natuur. Voor de ingezetenen kan het algemeen bestuur binnen een bepaalde bandbreedte kiezen welk deel van de kosten voor iedereen van belang is (solidariteitsdeel). Voor de overige categorieën bepaalt de onderlinge waardeverhouding hoeveel elke categorie betaalt. Hoe hoger de economische waarde die wij als waterschap beschermen, hoe hoger is het kostenaandeel.

Ook regelt de KTV het al dan niet toerekenen van de "niet taak gebonden" kosten (verkiezingen en kosten heffing en invordering) aan belastingcategorieën.

De KTV wordt normaal 1 keer per vijf jaar verplicht herzien. De laatste herziening was in 2018.

Tussentijds aanpassen van de KTV is mogelijk.

Het dalen van het aantal hectares ongebouwd is ook van invloed op de kostentoedeling, want: minder hectares ongebouwd betekent een lagere economische waarde en daarmee een lager kostenaandeel. Om die reden zou een tussentijds onderzoek naar de KTV kunnen leiden tot een aanpassing van de KTV. De KTV weerspiegelt dan immers niet meer een juiste – op basis van de waardeverhouding – toedeling van de kosten. Een kostentoedelingsonderzoek is meer dan een herberekening op basis van een aangepast aantal hectares. Ook de waarde van de hectares ongebouwd en de waarde van gebouwd zal dan opnieuw bekeken moeten worden. Een grove indicatie op basis van een wijziging van een aantal belangrijke parameters toont een verschuiving van het kostenaandeel van 0,3% van

Bestuursvoorstel

ongebouwd naar gebouwd. Voor de conceptbegroting 2021 zou dit betekenen dat de lastenstijging voor ongebouwd in de richting van de lastenstijging van het watersysteembeheer beweegt: van 5,0% naar 3,6%. Het DB zal, afhankelijk van de uitkomsten van deze kostentoedelingsonderzoek, de tarieven 2021 hierop baseren. Hierbij wordt nog opgemerkt dat deze tussentijdse kostentoedelingsonderzoek een technische aanpassing betreft, met als doel de hierboven geschetste scheefgroei tussen de categorieën gebouwd en ongebouwd te repareren. Het aantal ingezetenen geeft een stabiel beeld en de categorie ingezetenen blijft derhalve ongewijzigd. Het uitvoeren van een kostentoedelingsonderzoek vergt tijd. Ook zal een wijziging van de KTV de reguliere inspraakprocedure moeten doorlopen. Een en ander betekent dat het niet lukt de KTV in de bestuursvergadering van november te laten vaststellen. De KTV en daarmee de belastingverordeningen zullen voor de bestuursvergadering van december geagendeerd kunnen worden. Het aanpassen van de kostentoedelingsverordening voor de begroting 2021 houdt planning technisch in dat de begroting pas kan worden behandeld in het AB van december 2020.

Effecten tarieven op voorbeeldbelastingbetalers

	2021	2022	2023	2024
Gezin met een huurhuis	2,4%	0,0%	1,5%	1,4%
Gezin met een eigen woning	1,8%	0,8%	1,9%	1,9%
Gezin met een agrarisch bedrijf	4,7%	3,2%	3,2%	3,4%
MKB bedrijf	1,1%	1,4%	2,2%	2,3%
Industrieel bedrijf	2,1%	-0,8%	1,1%	0,9%
Natuur	1,7%	3,3%	3,0%	3,4%

Voorstel

Instemmen met de meerjarenraming 2021 - 2024;
De belastingtarieven 2021 eventueel baseren op een herziene kostentoedelingsverordening;
uiterste terughoudendheid betrachten waar het gaat om aanspraak te maken op compensatiegelden van het Rijk voor de gevolgen van de coronacrisis.

Namens het dagelijks bestuur

Jelmer Kooistra,
Plv. secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink,
dijkgraaf